

EESTI MAJANDUS

TÖÖSTUSE, KAUBANDUSE JA RAHANDUSE AJAKIRI

Tellimise hind: aasta lõpuni Emk. 880.— Väljamaale Emk. 1760.—
1. juulini „ 380.— „ 760.—

Toimetuse aadress: Pikk tän. 15, Tallinnas. Talitus: Lai tän. 38, Graafliline Ühing „Kiri“. Telef. 18-66

3. köide.

Tallinnas, 13. oktoobril 1923.

Nr. 34.

Sisu: Toimetuse kommentaar. Homo oeconomicus: Lõuna-Ameerika rahaasjad. Eesti erapangaasutuste bilans 1. juulil 1923. aastal. 20% riigimaks vedude pealt raudteel. Eesti paberitööstus ja paberiturg. Jalanõude sisseveo tollide kõrgendamise ümber. Metsatööstuse kontsessioonid Venemaal. Nishni-Novgorodi laad. Vene ajakirjandus Balti-Vene majanduslisest lähenemisest. Sisse- ja väljamõõda kroonika. Teated ettevõtete tegevusest. Isiklikud teated. Raha- ja kaubaturu ülevaated.

Tallinnas, 12. oktoobril 1923.

Soome rahaturult. Soome Panga septembri bulletin kirjutab Soome rahaturu seisukorrast:

„Hiljutine Soome marga langemine umbes 3% võrra ja pangaprotsendi tõus 8% pealt 9% peale, mis sellele järgneb, on asjaolud, mille peale rahaturul kõik tähelepanu on juhitud. Roosilised lootused, mis kevadel käesoleva aasta lõpu peale pandi, ei ole täide läinud. Põhjused olid õige mitmekesised: väljamaalaste deposiitide vähenemine Soome pankades (mis osalt ära tarvitati Soome ekspordikaupade eest maksamiseks, osalt lihtsalt ümber vahetati väljamaa rahaks), seisak metsakaupluses ja lõpuks halvad lõikuse väljavaated. Kõigil neil põhjustel suutis Soome Pank ainult vähesel määral välisvaluutat üles osta, kuna nõudmine endiselt elavaks jäi. Kuna panga valuutatagavarad sel moel kiiremini kokku kuivasid kui see soovitatav oli, tõstis Pank 10. sept. välisvaluuta hindu. Dollari kurs, mis juuni algusest peale oli kõikunud 36.11 ja 36.41 vahel, tõusis 37.60 peale.

Kuna selge oli, et välisvaluutat osteti tulevaste tarviduste täitmiseks, ja et selleks pangakrediiti tarvitati, ja et ka teistes summates rahaturul pinevust tunda oli, tõstis Pank 13. sept. diskontprotsendi 9% peale, mis 17. oktoobrist 1922. peale oli 8% olnud.

Lisaks olgu toodud mõned andmed, mis praegust seisukorda rahaturul pildistavad. Hoiusummad aktsiapankades langesid tähtsalt — 66,7 milj. Smk. ehk 1,4%. Hoiusummade langemine lõikuse ajal on hari-

lik nähtus, kuid sel korral on see langemine harilikust suurem. Samal ajal tõusid laenud 27,8 milj.

Mis puutub Soome panga seisukorrasse, siis pakub siin kõige suuremat huvi küsimus tema välisvaluuta tagavarade kohta. Nagu enamalt juba märgitud, võtsid ekspordifirmad läinud aasta sügisel, kui Smark tõusmas oli, suuri avanse ja tegid väljamaal ka laenusid. Nii sai suurem osa maksudest 1923. aasta ekspordi eest juba läinud aastal vastu võetud ja Soome Panga välisvaluuta tagavarad tõusid üle 1 miljardi marga. Kuid sel põhjusel oli juba aegsasti ette näha, et need tagavarad tuleb hiljem ära tarvitada 1923. aasta sisseveo tasumiseks. Nii tegelikult ka juhtus. Aprillist peale hakkasid Panga välisvaluuta tagavarad kahinema ja langesid oma kõige madalama punktini augusti lõpuks, kus neist ainult 347,6 milj. Smk. järele oli jäänud. Pärast seda ei ole nad langenud, elava välisvaluuta nõudmise peale vaatamata.

Pangatähtede tsirkulatsioon langes mitme kuu jooksul vahetpidamata, jäi augustis peaaegu muutumata, kuid langes septembri keskpaigani 1.370,5 milj. marga peale. Endistel aastatel on pangatähtede tsirkulatsioon lõikuse mõjul harilikult augustist peale tõusnud“.

Soome rahaturu seisukord väärrib tähelepanelikku jälgimist, sest et ta meie omale väga sarnane on ja kõik nähtused niihästi siin kui ka sealpool vett peaaegu ühteaegu esile ilmuvad. Ainus vahe on, et Soomes juunist peale suur ekspordi ülekaal on sisseveo üle, kuna meie veel endiselt passivkaubabilansiga peame arvestama. Kuid nagu eelmistest seletustest näha, ei anna

kaubabilansi aktiv saldo palju uut valuutat, sest et see juba avansidena ennemalt ära on tarvitatud.

Küsimus keerleb vististi nii meil kui Soomes selle ümber, kui kaugele paberi tsirkulatsioon peab kokku tõmbuma, enne kui tasakaal jalule saab seatud. Meie püsimine visalt oma endisel arvamisel, et passiv kaubabilansi põhjuseid Eestis tuleb otsida ülespuhutud tsirkulatsioonis. Täiesti asjata oleks seda selget asja vaieluste peale üle viia, mis oli enne, kas muna või kana.

Lõuna-Ameerika rahaasjad.

Homo oeconomicus.

Ka majandustegelasel on vahel huvitav küsimusi vaatluse alla võtta, mis tema otsekohesesse huviringkonda ei puutu. Tihti leiab ta sealt näpunäiteid, mis temale lähedaid asju hoopis teises ja selgemas valguses lasevad paista. Üks niisugustest on kahtlemata ülalnimetatud teema.

Lõuna-Ameerikas on, nagu teada, kümme iseseisvat vabariiki. Igas nendest on oma isesugune rahasüsteem. Igas määrab põhiseadus kindlaks kuldvaluuta, kusjuures rahaüksused oma suuruse poolest kõiguvad kuld frangist (Venetsuela bolvar) kuni Inglise naelani (Peru nael).

Seadus ja tegelik elu on aga Lõuna-Ameerikas tihti kaks väga isesugust asja, mis iseäranis maksab kõigis rahalistes küsimustes. Ehk küll kõigis kümnes riigis seaduse järele kuldraha käimas on, ja kaheksas kümnest (nimelt kõigis peale Tschile ja Paraguay) kuld tõesti enne suurt sõda käimas oli, on nad praegusel korral kõik paberraha maad. Ja olgugi, et peale Brasiilia, ükski Lõuna-Ameerika riik sõjast tegelikult osa ei võtnud, on sõda ja tema tagajärjed peapõhjuseks olnud sellele uuele ja üleüldisele paberiuputusele.

Kui sõda algas, oli suuremas hulgas Lõuna-Ameerika vabariikides kuld võrdlemisi õige vähe aega sadulas olnud ja loom, mille seljas ta sõitis, alles noor ja kerge peruks minema. Oma iseseisvuse saamise ajast peale mineva aastasaja algusel kuni 1914. aastani oli iga vabariik oma ette pikki ja mitmekesisaid katseid teinud paberraha alal, ja vaatamata tihedate jõupingutuste peale rahasüsteemid kulla alusele viia, on L.-Ameerika raha ajalugu viimse saja aasta jooksul olnud pea-

asjalikult paberraha ajalugu. Suure sõja algul oli kõige vanema kuldraha süsteemiga maa Uruguay, missugune väike vabariik ka mitmel muul alal teistele on suutnud eeskujuks olla. Kuid ka selle kulla alus oli ainult 1893. aastast pärit. Argentiina läks tegelikult kulla peale üle 1899. aastal, Peru — 1901., Brasiilia ja Boliivia — 1906. Kullasüsteemi lühikese kestvuse pärast ei ole ime, et lõök, mis sõja algus nende majandusele andis, küllalt tugev võis olla, et nende kullareservisid ähvardada ja neid sundida kulla vahetamist paberi vastu seisma panema.

Teine mõjuv põhjus, mis kõikide L.-Ameerika riikide kuldvaluutat kõikumaks tegi, oli asjalugu, et see valuuta igal maal ainult paari väljaveo-artikli mineku peal põhjenes, mis oma turu ühes sõja algusega kaotasid. Majandusliselt vaadatult on L.-Ameerika uus kontinent. Ehk küll mitmesugused tööstusharud viimastel aastatel kiiresti on kasvanud, peajasjalikult São Paulo, Buenos Airesi, Montevideo ja Santiago ümbruses, omefi on ka praegugi L.-Ameerika peategevus juhitud mitmesuguste tooresainete valmistamise ja väljaveo peale. Silmatorkav fakt selles väljaveos on asjalugu, et väljaveetavate ainetest nimestik väga väike on. Argentiinas oli nisu, maisi, tooresnahkade ja toore villa väljavedu enne sõda kaks kolmandikku kogu väljaveost. Uruguay oli üksi villa väljaveo väärtus 53% kogu väljaveost 1912. a.: teine tähtsam aine olid nahad — 18% väljaveost. Tschile väljaveost tegi salpeeter välja 1912. a. 78%; kohvi ja kummi väljavedu Brasiiliast tegi samal aastal üldväljaveost välja 84%; vask, suhkur ja puuvill Perus — 48%; inglistina Boliivias — $\frac{2}{3}$ ja kohvi Kolumbias — $\frac{1}{2}$ kogu väljaveost.

Suurema osa tarvilikkudest vabrikusaadustest veab L.-Ameerika sisse, makstes nende eest eelnimetatud üksikute väljaveoainetega. Niipea kui eksport vähemaks jääb, peab ka import ära jääma.

Olles rikas maa igasuguste tooresainete poolest, mida ilm tarvitab, on L.-Ameerika vaene kapitaali poolest. Viimane volaski sinna suurel arvul sisse, esialgu Euroopast, hiljemalt aga ka P.-Ameerikast. Intresside ja dividendide maksmine nende võõraste kapitaalide pealt sundis L.-Ameerika vabariike palju suuremal määral välja vedama, kui nende eneste sissevedu oli. Sellesamas sihis mõjusid ka väljamaal tehtavad riigivõlad, millest küll osa sai ka kapitaalina

mahutatud, kuid õige suur osa läks ka lihtsalt jooksvate defitsiitide katmiseks ja teisteks mitte produktiivseteks otstarbeteks.

Kolmas tähtis majandusline fakt ühenduses Lõuna - Ameerika sõjaaegsete ja pärast-sõjaaegsete raha probleemidega on sealsete vabariikide sissetulekute olenevus peaaesjalikult sisse- ja väljaveotollidest. Suurem osa valitsuse sissetulekutest sellel kontinendil tuleb kaudsetest maksudest, peaaesjalikult sarnastest, mis on ühendatud sisse- ja väljaveoga. Tulumaksud on peaaegu tundmata, kuna maksud liikumata varanduste pealt mingisugust osa ei mängi. Peale Uruguay, valitsevad neid riike enamasti suurmaaomanikud (ja kaevanduste omanikud) ja need on loomulikult igasuguste tulude ja liikumata varanduste maksumise vastu. 1913. aastal sai Argentiina föderaal-valitsus 57% oma sissetulekutest sisseveo-tollidest. Sisseveo-tollidest sai samal aastal Brasiilia föderaal-valitsus 78% oma sissetulekutest, kuna suurem osa osariikide sissetulekutest väljaveotollidest kaeti. Tschiiiles olid riigi sissetulekutest (raudteed arvamata) 80% tollid. Samasugune oli lugu ka mujal.

Sisse- ja väljaveotollid olid L.-Ameerika riikide peaaesjalikult ühtlasi ainus abinõu välislaenu protsentide maksmiseks ja kullatagavarade kogumiseks, mille najal paberraha võis välja lasta.

Nende faktide valgusel on sõja mõju L.-Ameerika rahasüsteemide peale väga arusaadav.

Esimese hoobiga tuli mitmel riigil moraatorium välja kuulutada ja kõikides lõpetati paberraha vahetus kulla vastu. Euroopa kapitaali vool L.-Ameerikasse jäi seisma ja andis maad vastupidisele voolule. Väliskaubandus niihästi Euroopa kui ka Põhja-Ameerika sihis jäi palju vähemaks. Kui 1913. a. väliskaubanduse arvud 100 võtta, siis olid 1914. aasta vastavad arvud üksikutest L.-Ameerika riikides:

Argentiina	sissevedu	65
"	väljavedu	72
Brasiilia	sissevedu	56
"	väljavedu	76
Tschiiile	sissevedu	80
"	väljavedu	73
Peru	sissevedu	79
"	väljavedu	97

Kogu L.-Ameerika väliskaubandus kuivas 1914-1915 aastal kokku, sellega vähe-

nesid ka riigi sissetulekud, kuid ei vähenenud väljaminekud, vaid enim kasvasid.

Koduse ärielu soikujäämine, väliskaubanduse ja ühes sellega riigi sissetulekute kahanemine, seisak väliskapitaali juurevoolus ja katsed isegi juba investeeritud kapitaali Euroopasse tagasi tõmmata, endiselt suured maksud välismaile laenuprotsentide näol, sõjaaegse nõudmise ja kallineva laevaruumi tagajärjel kasvavad import-kaupade hinnad, kõik need tingimised viisid Lõuna-Ameerika vabariigid esimesel kahel sõja-aastal kõige suuremasse rahalisse kitsikusse.

Loomulikult jäi seal kõikidel valitsustel käia üht rada - tuli trükkida paberraha ühe ehk teise nime all, et rahakitsikusest pääseda, kuid siiski algas päris inflatsioon palju hiljem. Argentiinas kasvas paberraha hulk 823 miljoni pesos 1913. aastal 1,013 milj. peso peale 1916, kuna kullatagavarad ei vähenenud. Brasiilias tõusis vahetamata paberraha 601 milj. pealt 1,122 milj. peale sama aja jooksul. Ka teistes riikides oli asjade käik umbes samasugune. Muidugi pidid sellega ühenduses kõik L.-Ameerika rahakursid langema, mis ka tegelikult 1914 ja 1915. aastal sündis, mõnel juhtumisel kestis aga see langemine edasi ka 1916 aastal.

Kuid 1917. aastast peale, ja iseäranis pärast seda kui Ühisriigid sõja kuulutasid, hakkasid L.-Ameerikasse voolama suured tellimised. Tschiiile salpeeter, liha, nahad ja vili Argentiinast, Uruguayst ja Lõuna-Brasiiliast; puuvill ja suhkur Perust ja Brasiiliast; vask Perust ja Tschiiilest leidsid järsku määratu turu. Nõudmine oli piirita ning väljavedu ning ühes sellega ka hinnad tõusid enneolemata kõrgusele. Illustreerimiseks toome ainult mõned üksikud arvud. 1915. aasta väljaveo-arvused = 100 võttes, oli eksport üksikutest riikides, nagu allamal:

	Argentiina	Brasiilia	Tschiiile
1915	100	100	100
1918	138	109	234
1920	173	168	238
	Peru	Boliivia	
1915	100	100	
1918	142	187	
1920	250	353	

Ekspordi kõrval tõusis üksikutest maa-des vähemal määral ka import, kuid jäi ekspordist kaugel maha. Selleks olid põhjused mitmesugused, kuid peaasi oli, et ei Euroopal ega Ühisriikidel aega, huvi ega

võimalusi ei olnud ekspordi peale L.-Ameerikasse mõelda, ning peale selle puudus tarvilik laevaruum ning prahid ja kinnitusrahad olid kallid.

Suur väljaveo ülekaal hakkas Lõuna-Ameerika rahaüksusi varsti nende väärtuses, võrreldes kulla-valuuta maadega, üles ajama, millele muidugi harilikul ajal kullaimpordiga piiri oleks võidud panna. Kuid Euroopa riigid olid juba ammu kulla väljaveo ära keelanud ja Ühisriigid tegid sedasama, niipea kui nad sõdivaks pooleks said. Selleläbi sattus L.-Ameerika raskesse seisukorda. Ta võis piirita arvul ja kõrgete hindade eest oma produkte müüa, kuid saadud summasid ei saanud ta koju tuua. Äritegevus oli äärmiselt elav, kuid liikumas olev rahahulk ei saanud vastavalt tõusta, sest et kulla sissevool takistatud oli. Tagajärg oli kõikide Ameerika valuutade määratu tõus, mis, olles oma loomu poolest lihtsalt trükitud paber, mitmel juhtumisel üle oma teoreetilise kullapariteedi tõusid niihästi naelsterlingi kui ka dollari vastu. Nii oli 11. det. 1917 Ühisriikide dollari disagio Buenos Aires'is 12 $\frac{1}{2}$ %; Tshiile peso kurs, mis juulis 1914 oli 5,22 dollari eest ja juuli 1915. - 6,20, tõusis juuniks 1918. a. 2,97 peso peale. Nii suurejooneline kurside tõus lõikas muidugi suure osa ekspordõride kasust ära ja tekitas importõrides tungi kaupe sisse vedada. Igatahes ei olnud kõrge omamaa valuuta kurs L.-Ameerikas mitte sugugi populaarne.

Et edaspidist kurside tõusu ära hoida lepiti viimaks Ühisriikide ja Briti valitsustega nii kokku, et neilt mailt saada olev kuld, mida välja vedada ei tohtinud pankades kreditooride arvel deponeeriti ja nende deposiitide vastu paberraha kodus välja lasti. Sel moel tehti liikumas oleva rahahulga edaspidine laienemine võimalikuks, mille tagajärjel ka valuuta-kursid tagasi langema hakkasid. Sel moel kogunesid suured hulgad kulda L.-Ameerika arvel Ühisriikide ja Briti pankadesse.

Sõja mõjul tekkinud prosperiteedi tagajärjel tõusid riigi sissetulekud neis riikides, kelle väljavedu iseäranis tõusnud oli, nagu Tshiiles, Argentiinas ja Perus, määratumalt. Väljaminekud pidasid aga sellega sammu, nii et nad peaaegu kõik selle ära sõid, mis sisse tuli, nii et riigivõlad ei vähenenud ega ka mingisuguseid reservisid mustade päevade jaoks sellel ajal ei kogunenud. Argentiinas ja Brasiilias lõppes iga aasta defitsiidiga kogu sõja ajal ja Tshiile suutis ainult 1918. aastal otsad otsaga kokku viia.

Kui vaherahu tehti, oli L.-Ameerikas spekulatsioon kõige kõrgemale tipule jõudnud. Reaktioon tuli seal veel hiljem, kui mujal ilmas, aga kui ta viimaks 1920. aasta lõpul ja 1921. aasta algul tuli, siis nii raskelt, et sealne majandus sellest tänavuni toibunud ei ole. Sõjaaegne nõudmine L.-Ameerika produktide järele jäi järsku seisma ja salpeetri, liha, nahkade ja vase hinnad kaotasid igasuguse põhja. Kokku kogunenud täitmata tellimisi hakati Lõuna-Ameerikasse just siis suurel viisil ära saatma, kui väljaveoturg täielikult lagunema hakkas. L.-Ameerika ei suutnud nähtavalt neid tellimisi, mis tehtud olid kõige kõrgemate hindade juures, kinni maksta ja paljudel juhtumistel jäid kaubad L.-Ameerika ja Briti ekspordõridel välja ostmata. Tuhanded sedalaadi vahejuhtumisi tuli lahendada, kusjuures loomulikult mõlemad pooled raskeid kahjusid kannatasid.

Heal ajal on kerge riigi väljaminekuid suurendada, kuid niisama raske on nende vähendamine halbadel aegadel. Kuna väliskaubandus L.-Ameerikas viimase kahe aasta jooksul on kiratsenud ja sellega ka riigikassade sissetulekud vähesed on olnud, ei ole väljaminekud mitte vähenenud. Tagajärjeks on suured defitsiidid peaaegu igas riigis, mida tuleb katta laenude teel. Selle pärast sõjaaegse reaktsiooni surve all on üks riik teise järele sunnitud olnud rahapressi käima panema just sel ajal, kus langenud läbikäik liikumas oleva rahahulga kokkutõmbamist nõudis. Pärast vaherahu on kõik kursid tähtselt langenud ja on peaaegu igal maal pariteedist alamal. Ka enne sõda kogutud kullareservid ei ole puutumata jäänud ja mitmel juhtumisel on ka neid tarvitatud riigi üleüldiste kulude katmiseks.

Tähtsamates riikides kujunes asjade seisukord järgmiselt:

Argentiinas tõusis paberraha tsirkulatsioon 823 milj. peso pealt 1913. a. 1.363 milj. peale septembriks 1922. a. 1920. aastast peale ei ole seal tsirkulatsioon tõusnud. Kulla-reserv on praegu 80% 73% vastu 1913. aastal. Kulla väljavedu on tänini keelatud, mille tagajärjel kulla hind vabariigi piirides madalam on kui ilmaturul. Tsirkulatsioonis kulda ei ole ja paberit kulla vastu vahetada ei saa. 1899. aasta konversiooni akti põhjal määrati paberi peso väärtus 0,44 kuld-peso peale kindlaks ehk ümberpöörduvalt - üks kuld-peso oli 2,27 paberpesot. Kuid keegi ei saa selle

hinna eest osta. Sisemaal vahetavad era-
vahetusärid vähemaid summasid kulla vastu
palju kõrgema hinna eest, mis päevast
päeva kõigub. Praegustes Argentiina lepin-
gutes, mis kuld-peso peale tehtud, ei
tähenda kuld-peso enam mitte tõelikku
kulda, vaid lihtsalt seaduslikku hulka paber-
pesosid s.t. 2,27 paberpesot ühe kuld-peso
eest. Endise seadusliku kuld-peso pariteet
oli dollari vastu = \$ 0,9648, kuid praegu on
Argentiina kuld-peso kurs New-Yorgi peale

Ilmus müügile:

Eesti Majandus' **teine köide**

veebruar-juuni 1923

306 lhk.

Hind 400 mk.

Pealadu:

K./o. Rahvaülikool'

Tallinnas

0835, mis tähendab umbes 13% preemiat
üle pariteedi. Nii ei ole Argentiinas praegu
tegelikku kuld-valuutat, ehk seda mõnelt
poolt küll püütakse tõendada. Argentiina
paberline „kuld-peso“ on vähem väärt, kui
tema seaduslik pariteet ja riik ei vaheta
ehk tal see kulla reservi pärast küll võima-
lik oleks, paberit kulla vastu, et sellega
liikumast olevat raha hulka vähendada ja
tema väärtust pariteedini tõsta. Selle vastu
on maapidajate interessed, kellele hindade
tasapinna langemine kahjulik oleks.

Uruguays on seisukord sisuliselt
samasugune. Palju pahem on ta aga
Brasiilias. 31. det. 1913 kuni märtsi-
sini 1922 tõusis seal paberraha tsirkulat-
sioon 897 milj. milreisi pealt 2.800 milj.
peale ehk 212 protsenti. Samal ajal lan-
ges kulla-reserv (arvatud milreisides à 27
ingl. pence'i) 276 miljoni milreisi pealt
83,8 milj. milreisi peale mais 1922 ehk
protsentides liikumas olevast paberrahast 52
prots. pealt 5 prots. peale. Milreisi kursi-
väärtus langes vastavalt dollari vastu 82,4
tsendi pealt 12,6 tsendi peale novembri
lõpuks 1922. Nii ei ole Brasiilial lähemate
aastate jooksul mingisugust lootust oma
rahaüksust kulla alusele tagasi viia,

Tschiüle seisukorda iseloomustavad järg-
nevad andmed. Detsembris 1913 oli paberi
tsirkulatsioon 186 milj. pesot, mille katteks
oli kulda kogutud konversiooni fondi 105,5
milj. pesot (18 ingl. pence'i peso) ehk 57
prots. emissioonist. Tegelikku paberi vahe-
tust kulla vastu sel ajal Tschiüles ei olnud.
Augusti lõpuks 1922 oli paberraha tsirku-
latsioon 267 milj. pesot, mille vastu kulla-
fond oli umbes endises suurusel alale jää-
nud, nii et kate oli umbes 40. prots. Peso
kurs oli dollari vastu 1913. a. lõpul 1,88
tsenti ja novembris 1922. — 12,1 tsenti.
Kulla väljavedu Tschiülest on keelatud, nii-
sama ei ole seal praegu paberraha vahetust
kulla vastu. Peso kursi järgi otsustades on
seisukord seal palju halvem kui enne sõda
ja lootused kulla alusele saamiseks vähemad.

Kõigist L.-Ameerika riikidest on nähta-
vasti parem ja ühtlasi ka kõige huvi-
tavam seisukord Perus. Sõja alguseks
oli Peru juba umbes 1½ aastaküm-
met kuldvaluuta maa olnud ja ni-
melt selle sõna kõige otsekohesemas
mõttes, nimelt oli seal liikvel ainult
metall, ilma et mingisuguseid riigikassa või
Pangatähti selle kõrval oleks olnud. Sõja-
olude sunnil anti pankadele luba n.n. tsir-
kulaar-tsekkisid (cheques circulares) välja
anda kulla vastu, mis nende oma kassades
ehk väljamaal hoiul oli, niisama ka mõnede
teiste väärtuste vastu. Need tsekid tehti
legaalseks maksuabinõuks. Detsembri lõ-
puks 1921. oli neid tsekkisid liikvel 7,2
milj. naela, mis olid kaetud kullaga 54%
väärtuses ja deposiitidega Londoni pankas-
des 40% väärtuses (naelsterling arvatud
kulla pariteediga). Märtsis 1922. loodi
Perus kesk-emissiooni pank Ameerika ees-
kujul, kes emissiooni õiguse oma kätte saab.
Praegu vahetab ta tsirkulaar-tsekkisid oma
tähtede vastu ümber.

New-Yorgi kurs Lima peale oli 1913. aastal \$ 4,77 ümber Peru naela eest, mis tõusis \$ 5,85 peale 1918. aastal, nii et dollari disagio oli umbes 17 prots. Oma minimumini langes see kurs augustis 1921, kus Peru nael oli \$ 3,15 ehk 35 prots. alla pariteedi. 1922. aasta lõpuks tõusis Peru nael \$ 4,19 peale, nii et ta ainult 14 prot. alla pariteedi oli. Nii on Perul lootused olemas õige pea ennesõjaaegsele kulla alusele tagasi jõuda. (Kokkuvõtte tehtud peasjalikult Prof. E. V. Vemmerer'i kõne põhjal peetud poliitiliste teaduste akadeemias New-Yorkis s.a. jaanuaris).

Eesti erapangaasutuste bilans 1. juulil 1923. a.

Pankade seisukorda 1. juuliks s.a. võrreldes 1. märtsiga karakteriseerivad järgnevad arvud (milj. mrk.).

	Aktsiapangad		Pangakontorid	
	1. märts.	1. juulil	1. märts.	1. juulil
Kassa . . .	112,6	136,3	40,4	27,4
Laenud . . .	1.930,1	2.189,4	556,8	731,4
Korrespond. .	270,3	323,7	1.211,5	1.084,7
Kapitaalid . .	567,1	618,7	130,7	135,7
Hoiusummad. 1.	1.160,8	1.379,4	254,8	380,3
Passiv-laen. .	334,6	490,5	1,2	0,0
Korrespond. .	403,1	386,0	1.438,3	1.378,6
Bilans . . .	2.840,5	3.264,8	1.923,4	2.042,1

Üldiselt näitavad kõik absoluutarvud tõusu. Võrdarvudes muutus bilanside koosseis järgmiselt:

Protsentides üldbilansist oli

	Aktsiapankades		Pangakontorites	
	1. märts.	1. juulil	1. märts.	1. juulil
Kassa . . .	4,0	4,2	2,1	1,4
Laenud . . .	68,0	67,1	28,9	35,9
Korrespond. .	9,5	9,9	63,0	53,1
Kapitaalid . .	20,0	18,9	6,7	6,6
Hoiusummad. 40,8	42,2	13,3	18,6	
Passiv-laenud. 11,8	15,0	0,1	0,0	
Korrespond. . 14,2	11,8	74,8	67,6	
Bilans . . .	100,0	100,0	100,0	100,0

Huvitava nähtusena võib neist arvudest märkida, laenude summa bilansis on vähenenud, kassa aga ja hoiusummad kasvanud. Passiv-laenude kasvamine on nähtavasti tekkinud passiv-korrespondentide

vähennemise. Pangakontorite bilansides väärrib tähelepanu korrespondendi - arvete vähenemine ja vastav laenude ja hoiusummade suurenemine. Kui palju need muutused puht-tehnilised ja kui palju sisulised on, ei ole andmeid otsustamiseks.

Kui bilansi kasvamist edenemise tunde-märgina võtta, siis ei ole ülearune üksikute pankade bilanside kasvamist läinud 12 kuu jooksul jälgida. Aktsiapankade üldbilans on kasvanud selle aja jooksul 2,1 miljardi pealt 3,3 miljardi peale ehk 100 pealt 154 peale. Keskmisest kiiremini on kasvanud kümme panka, nende hulgas 5 provintsi panka Tartu pangaga eesotsas, mille bilans on kolmekordseks kasvanud. Keskmisest aeglasemalt on kasvanud 8 panka, nende hulgas kaks kõige suuremat – E. Tööstuse ja Kaub. Pank ja Harju Pank. Aeglasemalt kasvavate pankade hulgas on ainult 3 provintsi panka.

20% riigimaks vedude pealt raudteedel.

(Meie erikaastõõliselt finansalal).

Nelja iseseisvuse aasta kestel on meie maa teinud üllatavaid edusamme riiklise korra organiseerimise ja arendamise alal. Kuid tema eelarve ja kassa korralduses on seni püsinud mõned puudused ja vead, mis tuleksid kõrvaldada ja parandada. Olles kindel, et meie rahaministerium energilise ministri andelise juhatause all väsimata töötab valitsemise finantsilise külje täiendamise kallal, peame meie tarvilikuks jõudumööda abiks olla neid puudusi ja vigu selgitada.

Kui valitsus esimest korda välja andis raudtee tariifi niihästi riigi kui erateede jaoks, määrati riigimaks maksuliste reisijate, bagaasi ja maksude pealt. See maks oli arvatud tariifi hindadesse sel moel, et kujutas endast 20% üldisest maksu summast; ühtlasi kaotati ära margimaks dokumentide pealt, mis raudtee saadetiste peale välja anti. Uus maks oli omandatud Venemaalt, kus sarnane püsis läinud aastasaja seitsmekümnendate aastate lõpust saadik, ainult tähtsate muudatustega. Venemaal kuulusid tema alla ainult veod reisijate ja kauba-reisijate rongides, kus juures maks oli 15% aga Eestis ulatab see ilma erandita iga veo peale, selle hulka ka kaubarongid arvatud, kuna maks ise on kõrgen-

datud. Vene kodeksis oli määrus riigimaksu kohta raudteedelt mahutatud poshlini põhikirjade kogusse ja riigi eelarves seisid sissetulekud sellest maksust poshlinite lahtris.

Esimeses Eesti riigi eelarves, mis seaduslikes korras kokku seati ja kinnitati — 1921. aasta eest — olid sissetulekud vastavast maksust ettenähtud eri punkti all, kuid nii tähtsusetu summaga (umbes 30.000.000), et raske ei ole oletada, et siin arvesse oli võetud ainult sissetulek eratee vedude maksudest. Edasi, 1922. aasta eelarves ei ole vastavat punkti ja sissetulekut üldse olemas, aga praegu maksvas eelarves on ettenähtud eripunkti all umbes 36.000.000 marka eratee vedude pealt. Isikud, kes huvitatud finansküsimustest või kes uurivad meie eelarveid teenistusliste või kogukondliste kohustuste alal, võiksid teha siin järelduse, et riigimaksu ei võetudki kõigi nende aastate jooksul vedude pealt riigiteedel ja 1922. aastal eratee vedude pealt. Kuid see ei ole nii. Erateed võtsid maksu kogu aja pärast selle maksu sisseseadmist, kuid kaua aega ei annud nad seda rahaministeeriumi kassale ära, hoides seda oma käsutuses ja kulutades oma tarviduste peale, kandes ainult valitsuse arvele. Rahaministeerium aga, sularaha mitte saades, ei arvanud tarvilikuks võtta riigi eelarve kassasse summasid, mida faktiliselt võeti, kuid mis tema kassasse ei tulnud. Muu seas peab tähendama, et valitsuse eestvõttel rahaministeeriumi ja riigikontrolli sõbraliku nõudmise peale kustutati erateel tähtis osa sellest võlast.

Mis puutub maksusse vedude pealt kroonu raudteedel, siis võeti vastavat maksu samuti kogu aeg ja võetakse seda kuni tänapäevani, kuid teedeministeerium ei loe teda riigi sissetulekuks erimaksuna, nagu näituseks seda on margimaks, vaid arwab seda harilikuks raudtee sissetulekuks ühes teiste maksudega ja nimetab teda üldises sissetuleku summas tee eksploatatsioonist. Niisuguse korra ebaõiglus, mis täielises vastolus on maksvate eelarve määrustega, nõuab vaevalt tõendusi. Kuid peale vormilise ebaõigluse esitab käesolev kord ka suuri praktilisi puudusi.

Kroonu raudteede sissetulekute kunstline suurendamine riigikassale kuuluvate summade juurearvamise läbi tumestab nende majapidamise seisukorra õiget pilti. Sest ainult nende summade abil luuakse mulje, et meie raudteed ärilises suhtes töötavad enam vähem-rahuloldavalt, mitte andes

defitsiite või näidates neid võrdlemisi tähtsusetu summadena. Kuid kui arvata riigimaksu summasid kui „võõraid“, siis selgub, et meie riigi raudteed võrreldes Vene teedega, töötavad hiigla kahjudega. See seisukord aga sunnib mõtlema abinõude peale niihästi sissetulekute suurendamiseks, kui väljaminekute vähendamiseks. Niikaua aga kui raudteede sissetuleku üldsummas figureerivad rahaministeeriumi summad (25% veo-maksudest sissetulnud summadest), näib asi korras, ega ole alust ega põhjust reformideks raudtee majapidamises.

Eesti paberitööstus ja paberiturg.

(Kauband.-tööstusministeeriumi informatsioonist Eesti välisesitustele).

Statistika Keskbüroo poolt vabrikutelt kogutud andmete järele oli paberitööstuse seisukord 1922. a. Eestis järgmine.

Töötamas oli 5 suur- ja 4 kesktööstuse liiki vabrikut, mis puumasset, tselluloosi ja paberit valmistasid. Neist oli:

Paberivabrikuid	3
Paberi- ja tselluloosevabrikuid	1
Paberi- ja puumassevabrikuid	1
Paberimassevabrikuid	4

Nende vabrikute aastane tarvitus oli: kuusepuid umbes 9.700 k. sülda, puumasset 900.730 pd., tsellulooset 688.775 pd., paberiribasid ja vana paberit 19.011 pd., kaltsusid 35.212 puuda.

Vabrikute toodang 1922. a. oli: puumasset 395 tuhat pd., puupappi 83 tuhat pd., tsellulooset 444 tuh. pd., paberit 1.560 tuh. pd., suitsupaberit 15 tuh. riisi.

Toodud arvud tunnistavad, et nii puumasse, kui ka tselluloose ja paberi toodang on aast-aastalt kasvanud. Toome siin endiste aastate arvud võrdlemiseks:

	1920	1921	1922
	Tuhanded pd.		
Puumasse	252	285	395
Tselluloose	196	322	444
Paber	753	1035	1560

Ennesõjaaegse suuruseni ei ole nende vabrikute toodang veel tõusnud, ehk küll vahe enam kuigi suur ei ole. Enne sõda valmistati puumasset 460 tuh. pd., tsellulooset 680 tuh. pd. ja paberit 2.140 tuhat puuda.

Sisse veetud on Stat. Keskbüroo andmete järelle 1922. a. poolvalmis aineid vabrikutööstuse tarvis:

Puumasset, kuiva	492.455	puuda
" märga	60.767	"
Tsellulooset, kuiva	284.989	"
" märga	2.790	"
Kaltse	616	"

Samu aineid on välja veetud: tsellulooset 14.458 pd., linaseid, puuvillaseid ja eraldi nimetamata kaltsusid 27.724 pd.

Paberi ja paberikaupade üksikasjalist sisse- ja väljavedu läinud aastal näitab järgnev tabel:

Kaubad	Sissevedu	Väljavedu
	P u u d a d	
Rotatsioon- ja trükipaber	3.387	1.273.020
Pakkimis-paber	5.567	1.591
Kirjutuspaber	3.056	78
Vahapaber	445	—
Kalkapaber	54	—
Paberossipaber	2.887	3.669
Siidipaber	573	—
Pergamentpaber	1.108	—
Kopeerimis-paber	207	—
Pergamiin	1.412	—
Krepp-paber	20	—
Grafeeritud paber	284	—
Parafiinpaber	21	—
Veemärkidega	1.172	—
Ilustustega paber	14.139	—
Värvitud paber	1.049	849
Kriidipaber	54	—
Paber, igasug.	16.227	—
Kaustad, kontoriraamatud jne.	78	—
Tapeedid	15.510	1
Ümbrikud	925	—
Puupapp, värvimata	17.677	—
" värvitud	549	—
Bristolipapp	425	—
Katusepapp	87.190	32
Papp, igasug.	16.131	6.774
Albumpaber	—	960
Filtreerimis-paber.	—	57
Raamatud ja trükilöö	5.605	608

Noodid	404	—
Maadetead. kaardid	90	—
Postkaardid, pilt.	500	—
Kõitmistöö	273	—

Jalanõude sisseveo tollide kõrgendamise ümber.

Kohalikud suuremad saapakaplused esinesid neil päevil rahaministrile järgmise märgukirjaga, mis jalanõude sisseveotollide tõstmise vastu sihitud.

„Ajalehtedest teateid leides, et lähemal ajal valitsusel kavatsus on väljamaalt sisseveetavate jalanõude (saabaste, kingade, toakingade j. n. e.) sisseveotollisid märksa tõsta, loeme meie, allkirjutavad importäride omanikud, oma kohuseks Teie tähelepanu, h-ra minister, järgmiste asjaolude peale juhtida:

Tollide tõstmine jalanõude pealt on meie arusaamise järgi ainult selleks kavatsatud, et meie saapavabrikutele suuremat teenimise võimalust anda. Seletada jalanõude pealt tollitõstmist riigi majanduslise seisukorraga, mille suhtes tollisid tõsta kavatakse teatavate toredusajade pealt, ei saa, sest jalanõusid, nagu on saapad, kingad jne., ükski inimene ometi toredusajaks pidada ei saa. Terves haritud ilmas soovib iga kultuuriline kodanik omale viisakat jalanõu, ja seda ei või temale keegi pahaks panna, ükskõik kus maal see jalanõu ka valmistatud oleks, küll on aga riigi kodanikkude huvides see, et jalanõu, kui esimene tarbeaine, igale tarvitajale võrdlemisi odavalt kättesaadav oleks. Meie peame, kahjuks, tunnistama ja teatama, et Eesti saapavabrikud oma valmistusi palju kõrgema hinnaga turule lasevad, kui seda väljamaa vabrikutest Eesti turule toimetada võimalik on.

Selle, meie väite kinnituseks lubage tuua järgmist näitust. Kohalik nahatööstuse A./S. „Union“ — üks neist, kes tolli kõrgendust nõuab, müüb meesterahva nõõrsaapaid pruunist shevroomahast hinnaga mrk. 1725.— paar. Needsamad saapad, palju parema väljatöötusega ja parema vastupidavusega maksavad väljamaal 3 dollari, s. o. Æmk. 1050.—. Arvates ostuhinna juure praeguse tariifi järgi mrk. 300.— tolli- ja mrk 85.— prahiraha, tuleb seesama saapapaar väljamaalt tellituna Eestis

maksma sisseostuhinnaga mrk. 1435.—, s.o. mrk. 290 odavam, kui kohalik tööstuse valmistus. Seda hinnavahet peavad tarvitajad oma taskust maksma, ja kui nüüd sunnitakse, keelutollide kaudu, ainult oma maa vabrikute saapaid kandma, siis on üks põhjus jälle juures, et meil elukalliduse üle kaebatakse, palkasid juure nõutakse ja Eesti vabariigi rahapressi kiiremalt tööle sunnitakse.

Kui arvesse võtta, et jalanõude sisseveotoll praegu teeb keskmiselt 28–30% kauba hinnast välja, siis peaks sellega ometi meie omamaa tööstus kaitstud olema; kui aga sellegipärast väljamaa jalanõude järgi 50–75% rohkem nõudmisi on, siis tuleb see sellest, et väljamaa valmistused odavamad ja paremad

On vastuvaidlemata kindel, et meie jalanõudetööstus alles liig vähe arenenud on. Praeguse produktsiooni juures ei suuda ta ka kuidagi turu nõudeid täita. Lihtsamategi tellimiste täitmise järgi tuleb vähemalt kaks kolm kuud oodata, nagu seni näinud oleme. Kui nüüd väljamaa jalanõud keelutollide läbi ära hoitakse, jääb õige küsitavaks, kuidas turg oma tarvidust rahuldada saab, ilma et hinnad mitmekordseks ei tõuseks, liiategi, et meie vabrikute valmistuste assortiment piinlikult piiratud on.

On tarvitusel mitmet sorti jalanõud, mida meil koguni ei valmistata, ehk tehakse nende valmistamisega ainult katset. Valgeid riidest kingi meil ei valmistata, sest „Unioni“ valmistusi õieti selleks lugeda ei või. Mainitud kingad väljamaalt ostetud maksavad 1 dollar 10 kuni 1 dollar 20 centi, meie omad aga Emk. 750.—. Kaamelil karvast toakingi meil ei valmistata, nende sisseostu hind on ühes tolliga praegu umbes 400 mrk. (kaalub $\frac{3}{4}$ naela paar); sarnast kaupa 500 margalise tolli alla panna oleks kuulmata!

Meie arvates on jalanõudetoll praegu selleks kõrge küllalt, et kodumaa tööstust kaitseda. Just riigi kodanikkude huvides ei tuleks jalanõudetollisid mitte enam tõsta, sest meie arvates ei ole mõne nahavabriku huvid veel mitte riigi kodanikkude huvid. Ka ei areneks meie saapatööstus kunagi tarvilikule kõrgusele, kui teda kõrgete keelutollidega juba algusest peale kaitsma hakatakse. Sellepärast palume Teid, herra minister, jalanõude sisseveotollisid esialgu mitte tõsta, vaid selle küsimuse otsustamist edasi lükata ja asja kohta lõendavaid andmeid endale anda lasta.

Nagu ajalehtedest näha, kavatses valitsus 15. novembrist s. a. juba kõrgendatud tollisid tegelikult maksma panna. Kui see nii on, siis viiks sarnane valitsuse korraldus paljuid saapakaupmehi väga raskesse seisukorda. Kevadiseks hooajaks on saabaste tellimised väljamaa vabrikutele ära antud, käsirahad ja kohustused välja antud, sest tellimiste täitmine võtab mitu kuud aega. Need tellimised anti kõik senist sisseveotollari arvesse võttes. Kui nüüd vahepeal kõrgem toll maksma pannakse, siis viskab see kõik kalkultatsioonid ümber ja selle järeldusena võivad paljud meist kitsikusse seisukorda jääda. Sellepärast on meie palve, et sel juhtumisel, kui jalanõude toll tõesti peaks saama kõrgendatud, seda kõrgendatud tolli mitte enne 1. märtsit 1924. a. maksma panna.

R. B.

Metsatööstuse kontsessioonid Venemaal.

Metsatööstus, mis pikaajalist kapitaal mahutamist nõuab ja sellepärast iseäranis rahulikka olusid tarvitab, ei meelitanud kapitaali Venemaale pikemat aega. Mitmesugused Nõukogude valitsuse ettepanekud, tehtud iseäranis Inglismaale, ei leidnud vastukõla.

Nõukogude valitsus algas sellepärast iseseisvalt metsade eksploateerimist, asutades terve rea riiklisi asutusi, mille ülesandeks oli iseseisval majanduslikel alusel määratud maakonnas töötada. Nii tekkis kõige pealt Severoles, siis Dvinoless, pärast Sapadoless, Petroless, Fanerotrest, Eksportless (Ukrainas).

Severoless algas omalt poolt läbirääkimisi Inglise, Hollandi, Saksa ja Rootsi metsatöösturitega, missugused läbirääkimised 1922. a. lõppesid kahe segaselti asutamise, nimelt Russangloless ja Russhollandless. Viimasel ajal on juure tulnud veel Russnorvegoless. Ka teised riigi trustid on katseid teinud segaseltide asutamiseks, nii olid läbirääkimised „Dvinoless-export limited“ asutamise ja Fanerotresti finanseerimise kohta, kuid senini ei ole nad täide läinud.

Esimesed segaseltid on asutatud väljamaa äride poolt, kes juba enne sõda Venemaal töötasid. Nende eesmärgiks oli oma endiste varanduste kasutamisele pääseda

võimalikult vähe uusi kapitaalid kulutades. Neil põhjustel tekkisid ka Russangloless ja Russhollandless. 1923. a. on juba laiemat väljamaa kapitaali huvi Vene metsade kohta tunda. Iseäranis tegevad on selles suhtes sakslased, kellel hiljuti korda läks kontsessiooni lepinguid läbi viia nähtavasti väga soodsatel tingimistel ühenduses Mga-Röbinski raudteeharu lõpetamisega.

Praegu töötavate äride organisatsiooni alused ja tegevuse piirkond on järgmised:

1. **Russangloless.** Asutatud Severolessi ja Inglise seltsi Northern Trading Company Lmtd algkapitaaliga 150.000 naelst., jaotatud pooleks mõlema asutaja vahel, mis juures algkapitaal kaetud saab summadest, mis seltsile antud natsionaliseeritud metsamaterjalide realiseerimisest sisse tulevad. Selts saab omale kõik metsamaterjalid, saeveskid, laevad ja praamid, mis enne Northern Trading Company omad olid ja lepingu tegemise ajal R.S.F.S.R. piirides leidusid. Segaseltsi registreerimise ja kontsessiooni saamise päevast loobub Northern Company kõigist nõudmistest R.S.F.S.R. valitsuse vastu täiesti ja lõpuliikult. Seltsi kasutada on metsa kahes maa-alas: Pomosdinskoe metsavalitsuses 975.000 tiinu ja Konetsgorskoes – 200.067 tiinu. Kontsessioon on antud 20 aasta peale, mis aga vabrikute ja tehaste ehitamise korral 48 aastani võidakse pikendada.

2. **Russhollandless.** Asutajad Severoless ja Hollandi äri Alzius ja Co. Alkapitaal, õigused, kohustused ja organisatsioon vastab täiesti Russanglolessile. Metsa on tarvitada seltsil Tsherekossi metsavalitsuses 177.000 tiinu ja Votshegda valitsuses 230.000 tiinu. Et alg- ja tegevuse kapitaal seltsile antud materjalide müügist pidi tekkima, siis kiratses selts, kuni mõlemad pooled temale laenu andsid.

3. **Russnorvegoless.** Asutajad Severoless ja Norra ning Hollandi metsatöösturite kontsern. Alkapitaal 300.000 naelst. jaotatud pooleks. Metsad on seltsile antud Onega jõe raioonis üldalal 2.900.000 tiinu, mille peal metsa 1.973.000 tiinu.

Nimetatud kontsessioonid on vastavatele segaseltsidele üle antud. Teistel alustel on põhjendatud 11. sept. s. a. kinnitatud metsakontsessioon, mis raudtee Mga-Röbinski sihil on antud Saksa seltsile „Gesellschaft für Wirtschaftlichen Verkehr mit dem Osten“. Üldmetsaala on üle 1.000.000 tiinu, millest kontsessioonäär 25 aasta jooksul umbes 5000 tiinu aastas raiuma peab. Kontsessio-

näär võtab oma peale kindla tegevuskava täitmiseks ja on kohustatud saeveskid, liiprite imprägneerimise ja kändude kasutamise vabrikuid ehitama. Tselluloose vabrikute ehitamise puhul 2 aasta jooksul pikendatakse kontsessiooni termiini kuni 37 aastani. Seda kontsessiooni peavad mõlemad pooled väga kasulikuks ja tema andmine oli tingitud sellega, et kontsessioonäär oma peale ka raudtee-haru lõpule viimise võtab. Sellest on näha, et metsakontsessioon väljamaa kapitaali juba iseenesest huvitama hakkab. Seda tõendavad ka uued läbirääkimised iseäranis Saksa rahameestega, kelle esitajad suuremal arvul Venemaal metsasi vaatamas käivad.

Nishni-Novgorodi laad.

16. septembril lõppes Nishnis laad, mille tagajärjed järgmised:

Riigiasutused on müünud kaupasi 15.075.924 ts. eest, selle seas:

riigiasutustele	4.552.540 ts. eest
kooperatiividele	9.020.838 „ „
eraasutustele	750.812 „ „
idamaade äridele	21.108 „ „

ja ostnud 6.146.457 ts. eest.

Ühistegevus on müünud ainult 870.196 ts. eest, selle seas ühistegevuse asutustele 337.277 ts., kuna ostnud on 9.587.196 ts.; aktsiaseltsid on müünud 1.089.756 ts. ja ostnud 827.338 ts. eest.

Eraettevõtted on müünud 522.923 ts. ja ostnud 980.196 ts. eest. Idamaade ärid müüsid 90.782 ts. ja ostsid ainult 45.130 ts. eest.

Ülevaltoodud andmed ei kirjelda mitte tegelikku kaupade liikumist laadal, sest neisse arvudesse kuuluvad ka lepingud hilisema leveransiga. Nii on nahasündikaat müünud Ukraina tarvitajate ühisustele (Vukospilka) 5 milj. ts. eest nahku ja saapaid täitmiseks aasta jooksul, Ukraina mahorkatrust müüs oma aasta toodangu Vukospilka j.m.t. lepingud, mis ilma laadata oleks tehtud, läksid kõik laada arvele. Laada läbikäigu sisse on arvatud peale selle mitmed lepingud, mis ühes ja sellesamas linnas asuvad riigiasutused omavahel on teinud, misjuures nende kaupadid laadal ei olnudki. Niisama vähe ühendust on laadaga mitmesugustel ostu- ja müügilepingutel Zentrosojusi ja trustide vahel tuntud ja juba enne ostetud kaupade peale, mis pea-

legi laadal sagedasti ei figureerinud (andmed võetud Torg. Prom. Gaseta'st).

Need lõpuarved ja isiklised muljed ei vasta ametlikkudele teadetele laada tegevuse ja tähtsuse kohta. Kõige pealt avaldab kõige raskemat mõju see kirjeldamata hävitamistöö, mida laada ehituste kallal revolutsiooni aastate jooksul on toimetatud. Suur linn, mida laada ehitused Oka ja Volga vahel kujutasid, on varemehes. Kõik puuosad ja katuseplekk on sootumaks ja puhtalt ära koristatud ja katmata kiviseinad lagunevad ja langevad kokku vihma ja külma mõjul. Kõigest sellest linnast on mineva ja tänava aasta ainult 8–10% korda seatud, nimelt laada peamaja ja tema ümber olevad majad esimestel uulitsatel. „Siberi sadam“ Volga kaldal on vähem kannatanud, kuid ka seal on igalpool lagunemist märgata. Suuremad kaubahulgad olid olemas ainult Tsentrosojusil ja Tekstiilsündikaadil, teistel asutustel olid kauplused ja poed võrdlemisi tühjad. Mitmed trustide ametnikud tõendasid, et nad laadal seda ja niipalju müünud on, mis nad oleks suuri laadakulusid kandmata teha võinud omas kodus. Võib otsusele jõuda, et selleaastane laat midagi kaubanduse edennemiseks ei annud.

Esimesed Nõukogude laadad olid sisekaubanduse edenemiseks kaunis tähtsad. Pärast uue majanduspoliitika väljakuulutamist sündis kaubandus ainult suuremates tööstuse- ja administratiivkeskkohtades, nii kui Moskva, Petrograd ja Jaroslavl, kuna mingit sidet üksikute tsentrumite vahel ei olnud ja kaubad tööstuse keskkohadest edasi ei liikunud. Peale selle ei olnud ka krediit kuidagiviisi korraldatud. Esimesed laadad mängisid siis tähtsat osa sellega, et kaubad liikuma said, Vene „punased töösturid ja kaupmehed“ said teineteisega tuttavaks ja nägid, et Venemaal siiski kaupad said ja neid ka uuesti valmistatakse. Krediidi korraldamine ja kergendused krediidi saamises laatadel andis sisekaubandusele tingimata teatava tõuke. Kuid pärast seda esialgset tõuget ei anna laadad enam midagi suuremat, mispärast praegu kaunis pessimistiline vaade laatade kohta olemas on.

Eriti hiljuti lõppenud Nishni laada ajalooline tähtsus seisib selles, et 1) laat suurte veeteede sõlmil asub, kust kaubad igale poole laiali veeti, iseäranis linnadesse, kus raudteeühendust ei ole; 2) sinna saadeti Siberist karvanahad, mis küla, linnade, kubermangude ja viimaks maakondade (irbiti laat) laatadel järjekorralikult kogu-

nesid ja siis suurtes kogudes Nishni laadale tulid; 3) laada kauplemise viis oli kohane idarahvastele, kes oma reaalse kaupade kogude eest reaalse kogu kaupa vastu said ja 4) pikaajaline krediit, mis laadast laadani anti (vekslid Nishni laadale), võimaldas, et kaupad terve aasta tarviduses müüdi ja kohale viidi.

Praegusel ajal oli laadal veel isesugune ülesanne kaubandust idarahvastega elustada (nii ökonoomilistes, kui ka poliitilistes suhetes) ja kaupade liikumist kohtadele kergendada.

Kuid ametlikud teated, nii ka isiklised muljed lasevad tõendada, et normaalsed tingimised ärakasutatud ei saanud ja spetsifilised ülesanded ka kätte ei ole saadud.

Kõige pealt ei olnud laadal peaaegu sugugi näha karvanahku. Vähesed kaupade kogud korjatakse juba kohal ära ja nad laadale ei pääse. Idamaa kaupmehi kõigi kergenduste peale vaatamata, mis idamaadele — Persiale, Türgimaale, Hiinale, Mongoliale ja Afganistanile anti sisseveoks laada ajal (nimelt tollialandus, vaba sisse- ja väljavedu, tollitamine laadal) ei olnud laadal näha, ka kuigi nähtaval arvul nende kaupad, kuigi selleks suur agitatsioon käima oli pandud. Mis puutub krediidisse, siis puudus see peaaegu täiesti ja riigipank on selleks annud asjatundjate seletusel mitte üle 800 tuh. k. r., s. o. 80 tuh. tserv. Nii puudusid need tingimised, mis Nishni laata ennemalt elustasid. Aga ka spetsifilised ülesanded ei leidnud täitmist. Idamaad puudusid peaaegu täiesti. Teiselt poolt ei suutnud laat ka kaupade niikumist maale kergendada. Nii müüsid kooperatiivasutused ainult 870.196 ts. eest kaupa, ja sellegi seas oma asutustele 337.277 ts. eest, kuna ainult kooperatiivasutused ja eraettevõtted kaupad maale saadavad.

Vene ajakirjandus Balti-Vene majanduslisest lähenemisest.

Petrogradi „Торгово - Промышленный Курьер'is“ 27.9.23. kirjutab (H. Pöggelmann) pealkirja all „Majandusline lähenemine Baltimaadele“ järgmist:

„Т.-П. Курьер“ on mitmel puhul alla kriipsutanud suurt tähtsust, mis loode maakondade majanduslisel lähenemisel rajarii-

kide — Soome, Eesti ja Lätiga on. Tööstus-kaubandusliste ettevõtete osavõtt rajariikide näitustest ja messedest läinud suvel tõestas seda tähtsust veel kord.

Mahutuse mõttes ei ole Baltimaa turuna kuigi suur, kuid arvesse võttes meie majanduslisi ja geograafilisi olusid, ei saa tema tähtsust eitada. Viimasel ajal on meil palju Persia turust kõneldud. Viimase tähtsuse juures ei saa kahelda, kuid kindel on, et meie tööstus ja kaubandus oma külje all olevaid turgusi kaugeltki ära kasutanud pole. Seda asjaolu kasutavad Lääne-Euroopa riigid, kes viimasel ajal hoogsalt Balti riikide oludega on tutvunema hakanud. Prantsusmaa, Ungari ja isegi Itaalia sondeerivad hoolega pinda ehk sõlmivad kaubalepinguid (Prantsusmaa, Ungari), rääkimata Inglismaast ja Skandinaavia riikidest, missuguseid otsekohene meritee Baltimaadega ühendab, nii et nad juba rajariikidesse tugevaid juuri on ajama hakanud.

Tarvitseb vaid pilku heita kaardile selgusele jõudmiseks, et nimetatud riikide majanduslikud suhted loomulikult arenema peaksid idasse, mitte lääne poole.

Kõrvale jättes asjaolusid, mis seda loomuliku arenemist takistavad, ehk õigemini, teda viimaste aastate jooksul katkestanud on, peab tunnistama, et tõsiselt analüüsides selle võõrandumise tagajärgi Balti riikide kohta, peaks küll teadlikuks saama sellest, kui tähtis neile lähenemine Venemaaga on.

Esimesed sammud lähenemiseks on rajariikide poolt juba tehtud. Nende osavõttu ülemaalisest põllum. näitusest võiks esimeseks katseks lugeda. Peale selle leidis elavat vastukõla Tallinnas ärapeetud Eesti näituse ajal meie esitajate poolt esile kutsutud küsimus, kaubanduskodade asutamise kohta kindlamate kaubandusliste sidemete loomiseks. Nimetatud idee on Eestis juba teostamist leidnud, kuna ta Lätimaal tegelikult väljatöötamisel on. Nimetatud asjaolud teevad meie teoreetiliste väidete elluviimise täiesti võimalikuks.

Viimaste päevade jooksul on lähenemisidee edukat arenemist märgata. Hiljuti

käis ajalehtedest teade läbi, et endine välisminister kodanik A. Piip Moskvas ja Petrogradis Narva koskede ühise (Eesti ja Venemaa vahel) kasutamise küsimuse hüdrolektri jaamaks üles on tõstnud.

Kõrvale jättes poliitilisi eeldusi ja tehnilist hindamist, ei saa ometi nimetamata jätta selle ettepaneku tähtsust Eesti ja N.-Venemaa majandusliste sidemete loomise katsena. Kui suur ka Narva kose (üle 60.000 hobusejõu) kasutamise võimaluste tähtsus iseenesest poleks, on tähelepanu väärt mainitud ettepaneku läbi tõestatud Eesti tööstus-kaubandusliste ringkondade püüd N.-Venemaaga lähemasse ühendusse astuda. Sama lähenemise tarvidust toonitab tööerakonna häälekandja, kose liideriks eelpool nimetatud kodanik A. Piip.

Kirjeldatud asjaolude tõttu on meie tööstus-kaubanduslistel organisatsioonidel küllalt alust aktiivsemalt asjast osa võtta. Balti sadamate kasutamine meie vilja väljaveoks, Läti huvi meie pangatähtede vastu, Soome ajakirjanduses ilmunud artiklid, mis Hangõ sadama kõlblikkusest Vene ekspordiks ja impordiks kõnelevad — räägivad küllalt selget keelt, et meie trustidel ja kaubanduslistel organidel aeg oleks naabruses olevate turgude peale tõsisemat tähelepanu pöörda. Juba esimesel tutvumisel nimetatud turgudega näituste ajal selgusid mõned kasutamisevõimalused. Ei ole põhjust kahelda, et muutunud ja muutuvaid tingimisi arvesse võttes, edaspidised sammud samas sihis rohkem tegelikka tagajärgi saavutavad.

Bibliograafia.

Tähtsamad majanduslikud kirjutused Eesti ajakirjanduses.

M. Marina. Elukorterid häda Eestis. „Pstlm.“, 5. oktoobril 1923, nr. 265.

— — — — — Meie majanduspoliitika terendamiseks. „Pstlm.“, 11. okt. 1923, nr. 271.

J. Nigols. Pulber-turbaga kütmise võimalusest. „Pvlht.“, 6. okt. 1923, nr. 266.

A. V. Peterburi jõumajanduse väljavaated. „V. Maa“ nr. 229–230/1923. a.

Kroonika.

Eesti.

Tallinna sadama tegevus augustikuus 1923. a (Riigi Staatsfika keskbüroo andmete järele). Augustikuus jooksul tuli Tallinna sadamasse 131 aurulaeva, 17 purjelaeva ja 26 mootorlaeva, üldse 63.480 netto

rg. tonni mahutavusega (kõik laevad kaugesõidul). Samal kuul läks välja kaugesõidu laevu: 132 aurulaeva, 8 purjelaeva, 33 mootorlaeva ja 2 praami, üldse 69.881 netto rg. tonni mahutavusega. Ranna-

sõidu laevu tuli sisse 538 ja läks välja 499. Viimaste rannasõidulaevade mahutavus oli üle 22 tuh. netto rg. tn.

K a u g e s õ i f :

Rahvusline lipp	Tuli sadamatesse		Läks sadamatest	
	Arv	Mahu n. rg. t.	Arv	Mahu n. rg. t.
Eesti	59	11988	63	11764
Belgia	1	1453	1	1453
Daani	4	3433	3	2250
Danzig	1	607	1	607
Hollandi	1	82	4	756
Inglise	8	7937	6	6120
Läti	2	310	2	562
Norra	2	2865	2	2865
Prantsuse	2	1609	2	1609
Rootsi	10	2219	8	1660
Saksa	33	21526	32	21164
Soome	51	19174	51	19071
Kokku	174	73203	175	69881

Margariini ja kunstvõi sissevedu. Margariin ja kunstvõi seisavad Eestis 60-margalise tolli all puuda pealt.

Sisse veetud on Statistika Keskbüroo andmete järele margariini ja kunstvõid:

Aastad	Puudad
1921	621
1922	1790
1923. a. I poolel	3117

Soome.

(Eesti konsul E. Vesterise aruandest).

Eesti õunad Helsingis. Eesti õunu on viimasel ajal Helsingi toodud õige röhkesti. Ostjad kaebavad, et selle aasta õunad üleüldiselt halvad on. Mõnel müüjal on siiski kaunis rahuloldavaid õunu. Halb p a k k i m i n e on aga süüdi, et Eesti õunte eest nende väärtuse järel hinda ei makseta. Need müüjad, kes korraliku pakkimise peale rõhku on pannud, on saanud võrdlemisi häid hindu, 7–9 Smk. kilogramm.

Eesti kartulid Soomes. Sõja ajal tekkis Soomeski „ärimehi“, kes vahelikauplejatena püüavad teenida. Mõõdalainud sügisel juhtus, et Eesti laevamehed müüsid oma laadungi sarnastele ärimeestele, kes hinna maksmata jätsid. Käesoleval sügisel on jälle paar korda juhtunud, et kartulimüüja ei ole hinda kätte saanud, vaid on osja nii pea kui kartulid käes, jäljetalt kadunud. Sellepärast olgu Eesti kartulimüüjad lõvamehed ettevaatlikud müües fundmata ostjatele. Kartulite hind on Helsingis praegu 65–85 S. penni kg.

Eesti ja Soome vaheline kaubandus. Aasta 8 esimese kuu jooksul on kaubavahetus olnud järgmine:

Sissevedu Eestist Soome – Smk. Väljavedu Soomest Eesti – Smk.

Jaan. – aug. 1923.	35.393.293.–	16.787.893.–
„ „ „ 1922.	31.570.494.–	49.742.270.–
„ „ „ 1921.	13.664.847.–	26.638.980.–

Eesti-Soome kaubaleping. Samal ajal, kui Soome põllumajandust on tabanud raske lõök ikalduse kujul õökülmade tõttu, nii et põllumehed ja terve rahvas põhja Soomes ning Karjalas on kurvas seisukorras ja küsimus, kuidas aasta edasi elada, väga terav, on põllupidajate keskkliit esinenud valitsuse ees märgukirjaga, et Eesti-Soome kaubaleping tuleks revideerimiseks üles tõelda, sest et Eestist põlusaadusi Soome tuuakse nii odavate hindadega, mis Soome oma põllumajandust olse hävitama kipub. Eestis olevat töötasu odavam kui Soomes, nii et Soome põllumajandus Eesti omaga kuidagi võistelda ei suuda. Tapaloomade sisseveo tagajärjel on liha hind langenud. Soome põllumees maksvat palju kõrgemaid maksusid kui Eesti põllumees. Soome põllumehed loodavad lahket vastutulekut eestlaste poolt soodustuse ärakaotamiseks juba enne ülesütle-mise termini lõppu, milline teguviis aitaks üleval pidada tähtsat hõimusi ja -tunnet.

Teises märgukirjas valitsusele palub nimet. keskkliit kartulite sissevedu Hollandist ja Saksast hoopis ära keelata, sest neis mais on kartulite haigusi, ja teistest maadest toodud kartulid tolli ning valju järeல்valve alla seada.

Eesti saatkonna poolt on Soome traktaatkomisjonile seletusi antud ja väärtedat tagasi tõrjutud. On huvitav näha, kuidas nim. komisjon reageerib põllumeeste ettepaneku peale. Tõenäolikuult hääletavad töösturid ja farvitajate esitajad kaubalepingu ülesütle-mise vastu.

Soome sisse- ja väljavedu on olnud järgmine:

	Sissevedu (Miljon. Smk.)	Väljavedu (Miljon. Smk.)
Jaan. – aug. 1923	2.890,7	2.697,4 – 193,3
„ „ 1922	3.969,9	4.467,6 + 497,7

Seega näeme, et aasta esimese 8 kuu jooksul sissevedu on olnud 30% suurem ja väljavedu ligi 40% väiksem kui vastaval ajal 1922. Väljaveo hinnaindeksid on eri aastatel olnud järgmised:

Augustikuu	1921	1922	1923
Puukaup	1043	1066	1158
Puumass	2211	2073	1754
Tselluloose	1700	1408	1276
Paber	1459	1256	983
Või	1519	1329	1091
Üldine	1274	1159	1159

Hinnateated. Vilja on eriti röhkesti toodud Venemaal. Septembri kahe esimese nädala vältusel toodi vilja kokku 10.300 tonni.

Omamaa rukki hind lõuna Soomes on vaheldunud Smk. 2/10–2/50 kg. Kartulid küsitakse röhkesti. Põhja-Soomest tuleb Helsingi palju kartuliostjaid. Hind praegu 65–85 Spenni kg.

Loomaliha hind on madal, 3–7 Smk. kg. Lambalihast on makstud 7–12 Smk. ja sealihast 10–13:50 Smk. kg. Või hind tõusul. Väljavedu vähenenud Piima hind Helsingis Smk 2/- liiter, juust Smk. 21–24 kg.

Latvia latti noteerimise üle peetakse Soomes praegu läbirääkimisi. Latvia raha noteerimist Soomes olla oodata.

Teated ettevõtete tegevusest.

Uued aktsiaseltsid ja osaühisused.

O/ü „Haabsaare.“ Tegevusala: Laualõikamine, puu mehaaniline ümbertöötamine, samblatööstus, vilja jahvatamine, villa kraasimine ja ketramine ja nende saadustega kauplemine sise- kui ka väljamaal. Asufajad: P. Koemets, K. Laas, J. Sõöt, J. Treimuth ja R. Möftus. Põhikapitaal: mk. 300.000, mis jaotatud 30 osat. à mk. 10.000. („R.T.“ nr. 119 - 8, okt. 1923.)

Ärikalender.

19. oktoobril.

A/s. „Esimene Juurdeveo Raudtee Selts Vene-maal“, erakorraline peakoosolek kell 6 p. l., Tallinnas, S. Karja t. 18 (Eesti Laenu Panga ruumides).

20. oktoobril.

A/s. „Atlanta“, erakorraline peakoosolek, kell 5 p. l., Tallinnas, Viru t. nr. 4 (seltsi ruumides).

22. oktoobril.

O/ü „Domus“, erakorraline peakoosolek, kell 6 p. l., Tallinnas, V. Posti t. 1.

24. oktoobril.

„Kartulite Ümbertöötamise, Veski ja Põllumajanduse o/ü „Jõhvi“, erakorraline peakoosolek, kell 6 p. l., Tallinnas, Lai t. 28, krt. 2

25. oktoobril.

O/ü „Systema“, erakorraline peakoosolek, kell 5 p. l., Tallinnas, S. Karja t. nr. 11.

Tähtsamad vähempakkumised.

Sõjaväe varustuse valitsus, kirjalik, 19. oktoobril s. a., kell 11 e. l. - püssiõli ja glütseriini. Pakkumised ära anda Tallinnas, Pagari t 1, tuba 13. Lähemalt sealsamas igal äripäeval 10-13.

Isiklikud teated.

Varanduse hoolekanne. Theodor Aab'i, Eduard Kaik'i ja Mihail Borodkin'i varanduste üle on hoolekanne sisse seatud („R.T.“ nr. 119 - 1923. a).

Turu ülevaated.

Lihaturg.

Põllum. Kesküh. „Estonia“ teatel on 2-6. okt. Eesti tapamajades tapetud ja tembeldatud:

	Kariloomi	Vasikaid	Sigu
Tallinnas . . .	781	172	593
Tartus . . .	287	89	214
Teistes linnades	249	90	282
Kokku. . . .	1317	351	1089
Eelmisel nädalal	1043 ^{3/4}	236	663

Tallinnas olid hinnad läbistikku (markades puuda eest)

	Sel nädalal.	Eelmisel näd.	
Nuumloomad	eluskaal	550- 560	550- 560
	tapetud	800- 900	750- 850
Nuumvasikad	eluskaal	1000	800-1000
	tapetud	1160-1280	1200-1360
Nuumsead	eluskaal	1200-1280	1200
	tapetud	1720-1880	1640-1760

Võiturg.

1.-6. septembrini 1923. a. on Eestist võid välja veetud:

Inglismaale	479 tünni
Rootsimaale.	244 „
Väljaveoks kõlbm. tunnist.	79 „

Kokku 802 tünni.

1.-6. okt. s. a. on hinnad Inglise võiturul veidi langenud. Senised kõrged hinnad nähti avastsi vähendavad nõudmist. Üleüldiselt väljaveatud ei ole rahuldavad.

Eesti või maksis 192 s. - 194 s.

Rahaturg.

Tähtsamate arvete seis Eesti-Pangas - Tallinnas (ilma osakondadeta).

(miljon markades)

	29.IX	9.X	Muutus
Kassa	534,1	609,2	+ 75,1
Välisvaluuta kassas, pankades ja väljamaa vekslid	418,7	400,9	- 17,8
Diskont. vekslid	1.116,2	1.123,5	+ 7,3
Konto-korrent	2.251,3	2.226,2	- 25,1
Pangatähed	2.250,0	2.250,0	muutuseta
Riigikassa	2.067,3	2.086,3	+ 19,0
Jooksv. arved.	503,3	529,0	+ 25,7
Väliskohustused	138,8	162,2	+ 23,4
Kassa osakondades.	462,6	8.X. incl. 433,8	- 28,8

« EESTI MAJANDUS »

esimest aastakäiku on veel vähesel arvul saada. Hind: kartoneeritud Emk. 200.-, ilukõites Emk. 400.-. Sisus peale mitmekesise majanduslise informatsiooni väärtuslikud artiklid Eesti paremate asjatundjate sulest.

Pealadu:

K./O-Ü. RAHVAÜLIKOO, TALLINNAS.

Tallinna börs kursisedel

Kuupäev		1 dollar	1 naelsterling	1 milj. Saksa marka	100 Soome marka	100 Rootsi krooni	100 Daani krooni	100 Prantsuse frk.	100 Holl. gulden.	100 Läti rubla	100 Tšehhosl. kr.	1 kuld rubla	100 Itaalia liiri	100 Helveetsia fr.
6.X	O.	345,5	1581,5	—	924	9210	6150	2075	13665	133,25	1045	170	1570	6250
	M.	347,5	1588,5	1,25	934	9260	6250	2125	13765	136,75	1075	—	1600	6300
	T.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8.X	O.	347	1577,5	—	925	9200	6150	2055	13565	133,25	1045	170	1560	6250
	M.	347,5	1584,5	1,25	935	9250	6250	2085	13765	136,75	1075	—	1590	6300
	T.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9.X	O.	346,5	1579	—	925	9210	6100	2105	13650	133,25	1045	170	1570	6275
	M.	347,5	1585	1	935	9260	6200	2135	13750	136,75	1075	—	1600	6325
	T.	—	1585	—	—	—	—	—	13750	—	—	—	—	—
10.X	O.	346,5	1579	—	925	9200	6100	2105	13650	133,25	1045	170	1570	6275
	M.	347,5	1585	0,50	935	9250	6200	2135	13760	136,75	1075	—	1600	6325
	T.	—	—	—	935	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11.X	O.	346,5	1579	—	923	9180	6125	2100	13650	133,25	1045	170	1585	6250
	M.	347,5	1585	0,50	933	9230	6225	2150	13750	136,75	1075	—	1615	6300
	T.	—	1585	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12.X	O.	346,5	1578	—	923	9182,5	6125	2110	13640	133,25	1045	170	1590	6275
	M.	347,5	1584	0,50	933	9230,5	6225	2160	13740	136,75	1075	—	1620	6325
	T.	—	1584	—	—	9230,5	—	—	—	—	—	—	—	—

Tähtsamate en gros kaupade hinnad, mis käesoleval nädalal kauba börsel koteerimise komisjoni poolt koteeriti.

Jahud: nisu, pehme, kõrgem						Kohvi, Kesk-Ameerika sordid	”	3100—4000
Ameerika sort.	pd.	570—610				Mexiko	”	—
” sõre Ameerika	”	610—640				Tee, lahtine Pekoe broken, Java	”	4000—4200
A/S. Rotermanni tehaste jahud:						Orange Pekoe, Java	”	5700—6000
nisu, pehme,	”	460—595				” ” ” ” Tseilon	”	6000—6400
” sõre	”	605—630				” ” ” ” Hiina	”	4200—4800
” pehme, teised sordid	”	—				Suhkur, peenike, valge, Dantsigi	”	—
Rukki jahud	”	245—260				Ameerika, Java	”	910—920
püül	”	420—450				Czechoslovaakia	”	—
Nisu, Eesti	”	330—340				Siirup, kartuli, B 42 ^o	”	725
Rukis	”	220				B 38 ^o	”	—
Vene,	”	220				Glucose	”	—
Kaerad, toidu Vene	”	240—245				Sool, lahtine	”	38—40
Odrad, õlle	”	—				Heeringad, Yarmouth, Mattie	tünn	—
Erned, rohelsed, Eesti	”	—				Shotti Mat Full	”	3400—3600
Hollandi	”	780—800				” Mattie	”	3200—3450
Riis, Burma II.	”	540—560				Norra Full	”	—
Kartulid, eksport	”	80—85				Islandi	”	2200
piirituse	”	—				Slo Full	”	2100
Kartuli tärklis, „Superieur“	”	550				Liha, sea, I. sort	pd.	1640—1880
Piim, pudelites	ltr.	18				looma, I. sort	”	400—900
Või, melerei, eksport	pd.	4400—4600				Liha, looma	”	—
Margariin, väljamaa	”	1600—1700				Pekk, eksport. I s.	”	—
Juust, kohalik, Schweitsi.	pd.	2400—2600				Heinad, aasa . . . vaguniviisi	”	—
”	”	—				ristik	”	—
”	”	—				Õlikoogid, linaseemne frko Tallinn	”	245
Kaseiin	”	1000—1300				puuvillaseemne	”	245
Munad, eksport I. s. (sinine tpl.)	”	14—16				Nisukliid	”	175—180
II. s.	”	12—13				Rukikliid	”	160
Kakao, Inglis	”	1200—1400				Puuvilla riie, Bjas, D. I.	ars.	37,5—41,75
Ameerika	”	1000—1200				Mitkal, ekstra	”	29—30,75
Hollandi	”	1450—1600				Lina, Liivi R.	10 pd.	—
Kohvi, Rio, Santos	”	2600—3000				Võru-Petseri	”	—
”	”	3100—3300				”	”	—

Lina seemned, õli 87 ¹ / ₂ °/o basis fr. Tall.	—	Paber, rotatsiooni	430
" külvil 98—99 " . . . pd.	—	Tsement, Portland, Port-Kunda	
Takud, Codilla I.	—	pütt 10 pd. 10 naela frko Tall.	745
" II.	—	Tsement, Portland, Port-Kunda	
Kivisüsi, auru, Yorkshire 2k. pest.	54—56	pütt 10 pd. 10 naela fr. Kunda.	700
" Newcastle.	52—53	Tsement, Portland, Aseri " Tallinn	690
" sepa	60—61	" fr. Aseri " "	655
Koks, valu	95—100	Kriit, toores	100
" gaasi	85	" pestud	110—130
Põlevkivi, I. sort	10	Asfalt	—
Põlevkivi, II. sort	7,5	Tõrv, kivi	260—275
" III.	5	" puu	300—350
Raud, sordi	290—300	Lubi	35—40
" latt	—	"	—
" vits	440—500	Gips, tükkides frko Isborsk	—
" raud plekk	460—520	" jahvatatud "	—
" " " tsingitud	680—700	" krohvimise, loko	70
"	—	Teliskivid, I. sort, tuhat, fr. Tall.	6300
Teras Inglis	—	Puumaterjalid, saetud D/B/B/	
" Saksa	—	Eesti Strd I, II ja III s. frko Tal.	—
" nikkel	—	Puumaterjalid	—
" vedru	450—500	"	—
" valu	—	" IV s.	—
" tööriistade	1000—1100	" propsid; 7×7	—
" talla	—	" liiprid	—
"	—	Põletispuud, sega 20°/o kaski, k. sld.	—
Majm	220—230	"	—
Inglitina	6000—6600	Nahk, talla, Eesti kodumaa too-	
Seatina	850—875	resnahast valmistud . pd. I s.	4400—4600
Vask, plekk punane	4000—4080	Nahk, talla, Ameer. tooresn. val-	
" valge	3600—4600	mist. I sort	5000—5200
Tsink-plekk	1600	Nahk talla, Ameer. tooresn. val-	
"	—	mist. II sort	4400—4600
Masinaõli, Vene, Nobel No. 6.	480—	Tuletikud, origin. kast (500 karpi)	5850—5850
" Ameerika	460—500	Toores nahk väiksed ja suured	—
" solaar	—		
" auto Vacuum Comp.	1200—1400		
" auto	650—800		
"	—		
Tsilindriõli, Vene	—		
" Ameerika	520—625		
Põlevkivi õli	200—240		
" pigi	300		
Nafta, Vene	230—240		
" Ameerika	180—200		
Petrooleum, Vene	215—225		
" Ameerika	210—225		
Bensiin, Vene	680—700		
" Ameerika	660—680		
Piiritus, eksport. (excl. vaat) fob ltr.	\$ 0,20		
Pesusooda	200—210		
Seebikivi 72°/o, Inglis	540—570		
Parafiin 102 ¹ —110 ⁰ }	650—740		
120 ⁰ —134 ⁰ }	—		
Parkimise ekstrakt	850		
Väävel, õie 98°/o	360		
Värvid, nigrosin vees sulav, välj. kg.	525		
" tsinkvalge Prants. roh. PZ. pd.	1550		
" tinavalge Englise	1200—1360		
" ooker Prants.	300—350		
Väetisained Superfosf. „Silva“ (k. 6 pd.)			
" 17-18°/o fr. Tallinn.	605		
" Superfosf. E. T. K. must kukk			
(k. 6 pd.) 18—20°/o fr. Tallinn.	615—625		
" Thomasjahu k.100kg. 15-17°/o	560—		
" Kaalisool, 30°/o, kott 6 pd. frko jaam	445		
" 40°/o	605		
" Kainiit 12°/o lahtine, pd.	—		
" Norra salpeeter, kott 6 pd.	2100		
" Vosvoriit, Eesti 6°/o	34—36		

Prahid :

Lina

Tallinn — Stettin	tonn	Emk. 1500
" — Ghent	"	24 sh.
" — Dundee	"	—
" — Belfast	"	—
" —	"	—
" —	"	—

Takud + °/o Puumaterjalid D/B/B/ standard

Tallinn — London	"	—
" — E. C. C. P. (Ingl. idarand)	"	£—45—47/—
" — Antwerpen	"	B. fr. 120
" — Southampton	"	£—46/—
" — Manchester	"	—
"	"	—
"	"	—

Segakaup tonn

Tallinn — Stettin	"Emk.	800-1200
" — London	"	—
" — Stockholm, vöi	"	Rkr. 12—25
"	"	—
"	"	—

Kartulid

Tallinn	"	—
"	"	—
"	"	—
"	"	—
"	"	—
"	"	—